

ÇEVRE AMAÇLI TARIM ARAZİLERİNİ KORUMA PROGRAMI (ÇATAK)

BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ - ÇATAK

SUNU PLANI

- ÇATAK Amaçları
- ÇATAK Mevzuatı
- Yönetim Organizasyonu
- Uygulama İlleri
- Uygulama Kategorileri
- Genel Değerlendirme

ÇATAK AMAÇLARI

**Toprak ve
su kalitesinin
korunması**

**Erozyonun
önlenmesi**

**Doğal kaynakların
sürdürülebilirliği**

**Tarımın olumsuz
etkilerinin
azaltılması**

ÇATAK AMAÇLARI

NE DEĞİLDİR!

- Tarım sektörünün tüm yapısal sorunlarını çözme hedefinde değildir.
- Yıllık yapılan, alan bazlı bir destekleme değildir.
- Çiftçilerin başladığı ve devam ettirdiği uygulamaları destekleme amacıyla değildir.
- Orman vb arazilerin ıslah etme amacıyla değildir.

NEDİR!

- ✓ Belirlenen hassas alanlarda tarımın olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik planlı çalışma,
- ✓ Hedefe yönelik problem analizi,
- ✓ Süreç iyileştirme,
- ✓ Çiftçilerde davranış değişikliği,
- ✓ Çevreci bir yeniliğin destekleme ile benimsetilmesi .

TARIM KANUNU

Kanun No : 5488

Kabul Tarihi : 18/4/2006

MADDE 4- Tarım politikalarının amaçları; tarımsal üretimin iç ve dış talebe uygun bir şekilde geliştirilmesi, **doğal ve biyolojik kaynakların korunması ve geliştirilmesi, verimliliğin artırılması, gıda güvencesi ve güvenliğinin güçlendirilmesi**, üretici örgütlerinin geliştirilmesi, tarımsal piyasaların güçlendirilmesi, kırsal kalkınmanın sağlanması suretiyle tarım sektöründeki refah düzeyini yükseltmektir.

MADDE 19-Tarımsal Destekleme Araçları

(f) Çevresel Amaçlı Tarım Arazilerinin Korunma Programı Destekleri

ÇATAK MEVZUATI

5488 Sayılı Tarım Kanunu

27.10.2008
tarih ve
2008/14268
Bakanlar
Kurulu Kararı

~~17.1.2009
tarihli ve~~

~~21.7.2011
ÇATAK
Tebliğleri~~

31.03.2016
Tarihinde
yayımlanan
2016/9
Sayılı ÇATAK
Tebliği

ÇATAK
Genelgesi
2016/001

ORGANİZASYON ŞEMASI

T.C. Gıda Tarım ve
Hayvancılık Bakanlığı

Bitkisel Üretim Genel
Müdürlüğü

Tarla ve Bahçe
Bitkileri Daire
Başkanlığı

İl ÇATAK
Uygulama
Komisyonu

Bakanlık İl
Müdürlükleri
(57 İl)

ÇATAK
Uygulama
Birimleri

BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ - ÇATAK

PILOT UYGULAMA

- ❑ 2006-2008 yılları arasında,
- ❑ Tarımsal faaliyetlerin sonucunda çevre problemlerinin ortaya çıktığı alanda,
- ❑ Aşağıdaki bölgelerde 9 milyon \$ bütçe ile pilot uygulama başlatılmıştır.
  - ✓ Seyfe Lake - Kırşehir,
  - ✓ Kovada Lake - Isparta,
  - ✓ Ereğli Reed Bed- Konya,
  - ✓ Sultan Reed Bed- Kayseri

Uluslararası öneme sahip sulak alanlar

PİLOT UYGULAMA

2006-2009

0 50 100 200 300 400 Kilometre

Gösterim

- 2006-2008 PİLOT_PROJE_İLLERİ_(4_İL)
- İL_SINIRI

ÇATAK UYGULAMA İLLERİ

2006- 2016 YILI UYGULAMA İLLERİ

Gösterim

- 2006-2008 PİLOT_PROJE_İLLERİ_(4_İL)
- ÇATAK_YENİ_İLLER_(8_İL)
- ÇATAK_MEVCUT_İLLER_(43_İL)
- İL_SINIRI

0 50 100 200 300 400 Kilometre

2016 UYGULAMA İLLERİ

2017 YILINDA PROGRAMA DAHİL OLAN UYGULAMA İLLERİ

ERZİNCAN

ERZURUM

GÜMÜŞHANE

KIRKLARELİ

ORDU

YALOVA

ÇATAK KATEGORİLERİ

UYGULAMA KATEGORİLERİ

I. Kategori

**Minimum
toprak işlemeli
tarım**

**En az bir uygulama
30 TL/da**

II. Kategori

**Toprak-su
koruma
erozyonu
engelleme**

**En az iki uygulama
60 TL/da**

III. Kategori

**Çevre dostu
tarım
teknikleri**

**En az iki uygulama
135 TL/da**

ANIZA EKİM UYGULAMASI

I. KATEGORİ MİNİMUM İŞLEMELİ TARIM

Minimum işlemeli tarım: Çevreye duyarlı üretimin yapılması amacıyla toprak kalitesinin artırılması için anıza doğrudan ekim yapılmasını sağlayan minimum veya sıfır toprak işleminin yapıldığı tarımsal üretim faaliyetlerini tanımlamaktadır.

- ✓ Anız yangınlarını önlemek,
- ✓ Toprağın yapısını iyileştirmek,
- ✓ Çevre dostu üretim modeli geliştirmek,
- ✓ Üretim maliyetlerini düşürmek,
- ✓ İşletmelerin rekabet gücünü artırmak

**amacıyla
minimum toprak işleme
tarım yapılmaktadır.**

Kırşehir

Karaman

LA GÜNÜ

Konya

Niğde

✓ **Kayseri Talas'ta
2013 Yılında
Doğrudan Macar Fiğı
Ekimi**

✓ **Mart- Nisan Aylarında
bitki gelişim durumu**

Anıza Ekimde Verim Miktarı

Macar Fiđi + Hububat

375 kg/da - 434 kg/da

kuru ot verimi.

Değerlendirme

- Benimseme süreci !
- Mekanizasyon ihtiyacı !
- Yabancı ot !
- Hastalık ve zararlı durumu !

II. KATEGORİ

TOPRAK VE SU KAYNAKLARI

Yukarıdaki tedbirlerden en az 1'i ile birlikte

Arazinin Boş Bırakılması

✓ **Canlı, cansız
perdeleme,**

- Şiddetli rüzgarı engellediği için erozyon olmaz,
- Nem kaybını en aza indirgenir.

✓ Taş toplama,

- Toprağın işlenmesini kolaylaştırır,
- Kaliteli ve güzel bir tohum yatağı elde edilmesi,

✓ Ahır ya da çiftlik gübresi uygulaması,

- Bitkilerin gelişmesi için gerekli besin maddesi sağlar,
- Toprağın su tutma kapasitesini ve geçirgenliğini artırır,
- Toprağın organik madde miktarını artırır,
- Topraktaki mikroorganizma sayısını ve etkisini artırır,
- Erozyonu engeller.

✓ **Malçlama,**

- Buharlaşmayı önleyerek daha az suya ihtiyaç duyulur,
- Toprak sıcaklığı 3-5 derece artar,
- Yabancı ot kontrolünde faydalıdır.

✓ **Yeşil gübre uygulaması,**

- Toprakta organik madde ve azot birikimi (baklagillerde) sağlar,
- Toprak ve su erozyonuna karşı toprağı korur,
- Toprakta biyolojik aktivitenin artmasını sağlar.

✓ Drenaj,

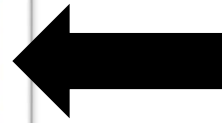
- Arazide homojen bir kuraklık ve dengeli bir rutubet sağlanır.
- Bitki kök bölgesi derinleşir.

- Ürün artışı sağlanır.
- Erozyon tehlikesi kalkar.
- Topraktaki yüksek zararlı taban suyu nedeniyle olabilecek tuzlanma ve dolayısıyla çoraklaşma önlenir.

- Arazinin her tarafında homojen olarak bitki yetiştirme imkanı elde edilir.

Drenajı olmayan
buğday parseli

Drenajı olan
buğday parseli

✓ Jips uygulaması,

- Jips kil ve ağır toprakların yapısını geliştirir.
- Sıkışmış topraklardaki kum, kil, silt parçacıkları arasında boşluklar oluşturur.

- Bitkilerin zengin besin içerikli humusa ulaşmasını kolaylaştırır, toprak besinlerinin yapısını bozmaz.

✓ **Aşırı otlatmanın engellenmesi,**

- **Biyolojik çeşitlilik korunur.**
- **Arazi yüzeyi çıplaklaşmadığı için su ve rüzgar erozyonu engellenir.**

✓ **Çok yıllık buğdaygil ve çok yıllık baklagiller (yonca hariç) ile alanı kaplama.**

III. KATEGORİ

ÇEVRE DOSTU TARIM TEKNİKLERİ

1- Tarımsal girdilerin çevreye duyarlı bir şekilde kullanımını sağlamak üzere; su tüketimini asgariye indirecek uygun basınçlı sulama sistemleri ile birlikte entegre ürün yönetimi genel prensiplerinde gübre ve bitki koruma ürünlerinin kullanılması.

2- Organik tarım veya iyi tarım uygulamalarının, bu kategori veya diğer kategorilerde yer alan tedbirlerden en az biri ile birlikte uygulanması.

3- Kapalı drenaj sisteminin, bu kategori veya diğer kategorilerde yer alan tedbirlerden en az biri ile birlikte uygulanması.

✓ **Uygun sulama tekniklerinin kullanımı,**

- Topoğrafik yönden düzgün olmayan tarım alanları tesviyeye gerek kalmadan bu yöntemle sulanabilir.
- Salma sulamaya bağlı erozyon önlenir.

- Geçirgenliđi yüksek olan topraklarda karık akışına bağlı su kaybına neden olmaksızın tüm tarla alanında ekonomik ve uniform olarak yüksek randımanla sulama yapılır.

- Toprakta uniform ve yeterli toprak nemi kontrollünün sağlanması ürün artışı sağlayan önemli bir faktördür.

Salma (vahşı)
sulama ile
sulanan ayçiçeği
parseli

Basınçlı (damla)
sulama sistemi ile
sulanan ayçiçeği
parseli

- Su kullanımı azdır. Yağmurlama sistemine göre 4, karık sulama sistemine göre 6 defa daha az su kullanılmaktadır.

- Ticari gübreler sulama suyuyla sadece bitki kök bölgesine verilebilir, böylece gübre ve işçilikten de tasarruf sağlanır.

- Taban suyunun yüksek olduğu yerlerde taban su seviyesini yükseltmeden sulama yapılır.

Amasya

**Eğimli marjinal araziler,
Sulu dikili tarım arazileri
oldu.**

Diyarbakır

Kahramanmaraş

✓ Entegre ürün yönetimi genel prensiplerinde gübre ve bitki koruma ürünlerinin kullanımı,

✓ Organik tarım veya iyi tarım uygulamaları.

- Sürdürülebilir, çevreye karşı sorumluluk alan bir üretim şeklidir. Doğal hayatın ve biyolojik çeşitliliğin korunması sağlanır.
- Tarımın çevreye olan zararlı etkileri azaltılır.

- Korumacı bir yönetim planının uygulanması sağlanır.
- Tarım ilaçları ve diğer kimyasalların yeraltı ve yerüstü su kaynaklarına bulaşması ile dolaylı olarak ve içme sularına karışarak da direkt olarak, insanlar başta olmak üzere tüm canlıların hayatı tehlike altına girmektedir.

- Fiyatı hızla artan kimyasal gübre, pestisit ve enerji girdilerinden tasarruf edilmektedir.
- Üründe kalite ve güvenilirliği sağlar.

yakmaya

savurmaya

ÇATAK
PROGRAMI
İLE
SON
VERELİM !!!

kirletmeye

devirmeye

TEŐEKKÜRLER...

